

Svenska politiker i strid för att försvaga EUs klimatpolitik

Ska ett EU-land tillåtas öka sina koldioxidutsläpp från trafiken om virkesförråden i dess skogar växt?
Ska ökad koldioxidinlagring i landskapet överhuvudtaget stimuleras?

Kring dessa frågor rasar inom EU i skymundan en infekterad strid som avgör om de utsläppsminskningar unionen lovat blir på riktigt eller bara på pappret, men ur ett vidare perspektiv gäller EUs trovärdighet och möjlighet att agera globalt.

Tyvärr har både Sveriges regering och de svenska Europaparlamentariker som hittills visat korten hamnat på en linje som försvagar EUs klimatpolitik.

Striden gäller två förslag till ny lagstiftning från Kommissionen som hänger tätt ihop:

- I förslaget till ny [Ansvarsfördelningsförordning](#) (Effort Sharing Regulation, ESR) sätts nationella tak 2021-2030 för de växthusgasutsläpp som sker utanför utsläppshandeln (trafik, enskild uppvärmning, lätt industri m.m.).
- I förslaget till ["LULUCF-förordning"](#) (LULUCF=Land-Use, Land-Use Change and Forestry) ställs krav på medlemsländerna om en lägsta årlig nettoinlagring av koldioxid i landskapet ("referensnivån").

Sammankopplingen innebär att medlemsstaterna (inom vissa ramar) själva kan välja åtgärdsstrategi: Ett land med inlagring utöver referensnivån får släppa ut mera än sin ESR-tilldelning, medan ett land som inte uppnår referensnivån måste skära ytterligare i dessa utsläpp.

Att nettoinlagra koldioxid i landskapet ger exakt samma klimatnytta som att minska utsläppen. Därför är det logiskt att uppmuntra bägge möjligheterna.

Skogens klimatnytta uppstår när träden växer. Då fångas koldioxid in och lagras i virket, vilket dämpar växthuseffekten.

När träden avverkas (eller dör) startar en motsatt process som slutligen leder till att kolet i veden åter blir koldioxid, varvid växthuseffekten förstärks.

Skälet till att biobränslenas koldioxidutsläpp i klimatpolitiska sammanhang trots detta brukar anges till noll är att dessa kolflöden förutsätts bokföras inom LULUCF-sektorn.

Så medan koldioxidutsläpp från olja i ett fjärrvärmeverk eller bensin i en bilmotor redovisas som utsläpp från energisystemet respektive trafiken, bokförs koldioxidutsläpp från fliseldning eller etanoldrift istället (med plustecken) på LULUCF-sektorn i det land där biomassan skördats. (På motsvarande sätt – fast på minussidan – bokförs den inlagring av koldioxid som sker när träden växer.)

Med Kommissionens förslag skapas den brygga mellan systemen som krävs för att klimatarbetet ska kunna bedrivas rationellt – ökad inlagring av koldioxid i landskapet är nödvändigt om vi mot slutet av seklet ska kunna uppnå negativa utsläpp.

Sammanlagt beräknas netto drygt 400 miljoner ton koldioxid per år (sex gånger de svenska icke-LULUCF-utsläppen) lagras in i det europeiska landskapet. Inlagringen sker spontant, som ett "arv" av ändrade skogsbruksmetoder, nedläggning av jordbruksmark, utdikning av våtmarker etc.

Om länderna tillåts kompensera ESR-utsläpp utöver taket med denna spontana koldioxidinlagring blir det system Kommissionen presenterat en bluff. Därför vill Kommissionen att den "no-debit"-princip som redan gäller inom FN-systemet, förs över till LULUCF-förordningen. Fram till åtminstone 2030 måste länder upprätthålla minst samma årliga nettoinlagring i skogen som 1990-2009 (en regel som samtidigt kan sägas sätta en gräns för hur stort virkesuttaget kan bli), annars krävs tuffare utsläppsminskningar än ESR kräver.

Detta är dock en lösning som inte bara den svenska regeringen utan även de svenska ledamöter i Europaparlamentet som agerat i frågan motarbetar. De vill att ländernas skogsavverkningar ska

kunna ökas även om detta förstärker klimatpåverkan. Målet är referensnivåer så låga att de inte påverkar skogsbruket.

Risken att Kommissionens förslag skulle få denna effekt är för Sveriges del minimal, åtminstone under den period fram till 2030 som lagstiftningen berör, och därför ska nog positionen främst ses som en markering att för Sverige är det viktigare att förhindra att EU-lagstiftning påverkar svenskt skogsbruk än att klimatfrågan hanteras.

Därför kräver man dels att länderna själva ska få bestämma sin referensnivå, dels att möjligheterna att ersätta utsläppsminskningar med koldioxidinlagring minimeras. Eftersom denna linje går på tvärs med EUs utfästelser internationellt har den svenska positionen väckt förvåning, vilket bland annat återspeglas i de närmast hånfulla kommentarer Sverige möttes med vid miljöministrarnas möte den 19 juni i år (en [videoupptagning](#) finns på EUs hemsida). Att Sverige i denna fråga hamnat i samma fälla som de länder som traditionellt försöker gröpa ur EUs klimatpolitik oroar.

I spetsen för kravet om lägre referensnivåer har Finland stått. För Finland innebär ESR-förslaget att utsläppen utanför utsläppshandeln till 2030 måste vara 39 procent lägre än 2005. Det tycker finländarna är tufft.

Dilemmat är att Finland 2015 antog en [nationell skogsstrategi](#) som syftar till att 2013-2025 öka virkesuttaget med nästan en tredjedel. Konsekvensen blir att nettoinlagringen av koldioxid då drivs långt under den referensnivå Kommissionens förslag väntas ge. För att inte bryta mot ESR skulle Finland då antingen behöva köpa koldioxidinlagring från EU-länder som "överpresterat", eller minska ESR-utsläppen ännu mera än de 39 procent kommissionsförslaget kräver.

Den finländska regeringen är därför den som hårdast drivit kravet att länderna själva ska få fastställa sin referensnivå. Med en tillräckligt låg referensnivå kan ju Finland både öka avverkningarna och klara sig undan med lägre utsläppsminskningar än 39 procent!

Det finländska exemplet illustrerar konsekvenserna om den ståndpunkt svenska politiker driver får gehör.

Internationellt kan effekterna bli förödande på till exempel CORSIA, det program för klimatkompensation för internationell luftfart som antagits inom FN-organet ICAO. Med hemsnickrade, låga referensnivåer kan EU-länderna komma att göra CORSIA helt verkningslöst genom att fylla systemet med bluffkompensationer, genererade av spontan koldioxidinlagring i det europeiska landskapet.

När Europaparlamentets miljöutskott den 11 juli röstade i frågan hamnade den svensk/finländska positionen i minoritet. Parlamentets ståndpunkt avgörs dock vid en omröstning in plenum, och då vilar ansvaret på alla EU-parlamentariker.

De regeringar som traditionellt vill underminera EUs klimatpolitik har i LULUCF-frågan fått en udda allierad i Sverige. Det är angeläget att parlamentet förmår balansera den sannolikt obehagliga position ministerrådet kan antas landa i.

Magnus Nilsson, miljökonsult, driver Klimat- och naturvårdsbloggen